

Radykalna prostatektomia w Polsce - porównanie stosowanych metod leczenia

Maja Markłowska-Tomar

Fot. Chinnapong - istockphoto.com

Czy sposób usunięcia gruczołu krokowego wpływa na ryzyko nietrzymania moczu, konieczność reoperacji i bezpieczeństwo okołoperacyjne? Raport „Radykalna prostatektomia - analiza porównawcza metod na podstawie danych NFZ” z 2025 r., w którym uwzględniono ponad 31 tysięcy pierwszorazowych zabiegów radykalnej prostatektomii wykonanych w latach 2022-2025, pozwala po raz pierwszy na tak szeroką ocenę rzeczywistych wyników leczenia w polskim systemie publicznym. Wnioski mają znaczenie nie tylko dla pacjentów, ale również dla organizacji opieki urologicznej w Polsce.

Narodowy Fundusz Zdrowia porównał trzy techniki radykalnej prostatektomii: klasyczną operację otwartą, zabieg laparoskopowy oraz operację z użyciem robota chirurgicznego. Przeanalizowano nie tylko długość pobytu w szpitalu, ale przede wszystkim ryzyko powikłań, w tym nietrzymania moczu, konieczności ponownej operacji czy przetoczenia krwi. Wyniki pokazują wyraźne różnice między porównywanymi metodami.

Trzy sposoby operacji - czym się różnią?

Radykalna prostatektomia, czyli całkowite usunięcie gruczołu krokowego z powodu raka, może być wykonana trzema technikami:

- ORP - operacja klasyczna, z otwarciem powłok brzusznych,
- LRP - operacja laparoskopowa, przez kilka niewielkich nacięć,
- RARP - operacja w asyście systemu robotowego (chirurg steruje ramionami robota z konsoli).

W komentarzu otwierającym raport lek. Michał Dziegielewski, pełnomocnik prezesa NFZ, podkreślił, że włączenie chirurgii robotowej do koszyka świadczeń gwarantowanych w 2022 r. było momentem przełomowym dla urologii onkologicznej w Polsce. „Mimo stosunkowo krótkiego czasu od wprowadzenia świadczenia, postęp - szczególnie przy wskazaniach urologicznych - dokonał się bardzo szybko. Obecnie większość przypadków raka

gruczołu krokowego operowana jest tą metodą” - napisał. Potwierdzają to dane przytoczone w raporcie. Wynika z nich, że spośród 13,6 tys. radykalnych prostatektomii wykonanych w Polsce w 2024 r. aż 9,6 tys. (około 70 proc.) przeprowadzono z użyciem robota chirurgicznego. W całej analizowanej populacji w latach 2022-2025 zabiegi robotowe stanowiły 62 proc., laparoskopowe 28 proc., a otwarte 10 proc.

Krótszy pobyt w szpitalu

Czas hospitalizacji różnił się istotnie w zależności od metody:

- Operacja klasyczna - średnio 6,9 dnia
- Operacja laparoskopowa - 5 dni
- Operacja robotowa - 3,8 dnia

Po uwzględnieniu wieku pacjentów, chorób współistniejących i doświadczenia ośrodka okazało się, że operacja robotowa skraca pobyt w szpitalu średnio o 2,6 dnia względem operacji otwartej i o 0,8 dnia względem laparoskopii.

Ryzyko przetoczenia krwi - największe różnice

Jednym z najbardziej wyraźnych wskaźników bezpieczeństwa była konieczność transfuzji:

- Operacja klasyczna - 15,3 proc. pacjentów
- Operacja laparoskopowa - 5,9 proc.
- Operacja robotowa - 2,7 proc.

Po analizie statystycznej potwierdzono, że operacja robotowa wiąże się z ponad 75 proc. mniejszym ryzykiem przetoczenia krwi niż operacja otwarta. To jeden z najbardziej jednoznacznych wyników raportu.

Nietrzymanie moczu - co pokazują dane refundacyjne?

NFZ przeanalizował refundację wyrobów medycznych i leków stosowanych w leczeniu nietrzymania moczu w ciągu 180 dni po operacji.

Odsetek pacjentów wymagających takiej refundacji wynosił:

- Operacja klasyczna - 56 proc.
- Operacja laparoskopowa - 60,4 proc.
- Operacja robotowa - 47,1 proc.

Po uwzględnieniu czynników takich jak wiek i choroby współistniejące, operacja robotowa wiązała się z najniższym ryzykiem problemów wymagających dalszego leczenia, choć i tak niemal co drugi pacjent po jej wykonaniu wymagał zastosowania refundowanych środków pomocniczych związanych z nietrzymaniem moczu. Warto jednak podkreślić, że analiza opierała się na danych refundacyjnych - nie obejmowała bezpośredniej oceny klinicznej stopnia nietrzymania moczu.

Ryzyko ponownej operacji (rehospitalizacji zabiegowej)

To jeden z kluczowych parametrów dla pacjentów. Dla „typowego” chorego (67 lat, bez chorób współistnie-

jących, operowanego w ośrodku z dużym doświadczeniem) ryzyko ponownej hospitalizacji zabiegowej w ciągu 180 dni wynosiło:

- Operacja klasyczna - 5,6 proc.
- Operacja laparoskopowa - 4,4 proc.
- Operacja robotowa - 3,6 proc.

Oznacza to, że na 1000 operacji:

- po metodzie otwartej około 56 pacjentów wymagało ponownej operacji,
- po laparoskopii - 44,
- po operacji robotowej - 36.

Operacja w asyście robota chirurgicznego wiązała się z niższym o 38 proc. ryzykiem reoperacji niż operacja metodą klasyczną oraz o 19 proc. mniejszym niż operacja wykonana techniką laparoskopową. Wyniki mogą być o tyle niemiernodajne, że do operacji klasycznej mogli być kwalifikowani pacjenci wymagający bardziej rozległego zabiegu, którego nie można byłoby wykonać metodą laparoskopową czy robotyczną.

Rehospitalizacja w ciągu 30 dni

Jeśli chodzi o powrót do szpitala z jakiegokolwiek powodu w ciągu miesiąca, porównanie trzech metod leczenia operacyjnego raka gruczołu krokowego przedstawia się następująco:

- Operacja klasyczna - 7,1 proc.
- Operacja laparoskopowa - 8,2 proc.
- Operacja robotowa - 6,7 proc.

Różnice między operacją otwartą a robotową nie były istotne statystycznie, natomiast laparoscopia wiązała się z wyższym ryzykiem rehospitalizacji niż operacja z użyciem systemu robotowego.

A co z zaburzeniami erekcji?

Raport NFZ nie zawierał bezpośrednich danych dotyczących zaburzeń potencji po operacji. Analiza opierała się wyłącznie na danych sprawozdawczych i refundacyjnych. W przeglądzie literatury przywołanym w raporcie wskazano jednak, że w metaanalizach operacja robotowa bywa wiązana z mniejszym ryzykiem utraty funkcji seksualnych, choć dane długoterminowe nie zawsze są jednoznaczne.

Dlaczego operacja robotowa wypada lepiej?

Autorzy raportu podkreślają, że pacjenci operowani w asyście robota byli przeciętnie młodszy i rzadziej obciążeni chorobami współistniejącymi. Jednak nawet po uwzględnieniu tych czynników w modelach statystycznych, metoda robotowa wiązała się z:

- krótszą hospitalizacją,
- mniejszym ryzykiem transfuzji,
- mniejszym ryzykiem ponownej operacji,
- niższym odsetkiem refundacji świadczeń związanych z nietrzymaniem moczu.

Dodatkowo operacje robotowe częściej wykonywane były w najbardziej doświadczonych ośrodkach (ponad 150 zabiegów rocznie), co również wpływa na bezpieczeństwo i efekty leczenia.

Wnioski dla pacjenta

Z danych NFZ wynika, że spośród trzech analizowanych metod najrzadziej z powikłaniami wiąże się operacja robotowa (RARP), największe ryzyko transfuzji i dłuższej hospitalizacji dotyczy operacji otwartej

(ORP), natomiast laparoscopia (LRP) zajmuje pozycję pośrednią, choć w części wskaźników wypada słabiej niż operacja z użyciem robota.

Nie oznacza to, że jedna metoda jest najlepsza dla każdego chorego. Wybór techniki powinien zależeć od stopnia zaawansowania nowotworu, stanu ogólnego pacjenta oraz doświadczenia ośrodka. Jednak z perspektywy bezpieczeństwa krótkoterminowego - w świetle największej dotąd analizy polskich danych - to chirurgia robotowa wypada najkorzystniej.

Co warto wiedzieć przed operacją prostaty?

1. Nie ma jednej metody najlepszej dla każdego pacjenta

O wyborze sposobu operacji powinny decydować:

- stopień zaawansowania nowotworu,
- stan ogólny chorego,
- doświadczenie zespołu operacyjnego,
- dostępność technologii w danym ośrodku.

2. Nie tylko metoda ma znaczenie

Choć raport NFZ pokazuje różnice między operacją otwartą, laparoskopową i robotową, na ryzyko powikłań wpływają również:

- wiek pacjenta,
- choroby współistniejące,
- doświadczenie ośrodka wykonującego zabieg.

Starszy wiek i większa liczba chorób przewlekłych zwiększają ryzyko powikłań - niezależnie od wybranej metody.

3. Dlaczego doświadczenie ośrodka jest ważne?

NFZ podzielił szpitale według liczby wykonywanych prostatektomii rocznie:

- poniżej 50 zabiegów,
- 50-150 zabiegów,

- powyżej 150 zabiegów.

W ośrodkach wykonujących ponad 150 operacji rocznie obserwowano:

- krótszy czas hospitalizacji,
- mniejsze ryzyko transfuzji.

Im większe doświadczenie zespołu, tym zwykle lepsze wyniki okołoperacyjne.

4. Nietrzymanie moczu - co oznaczają dane?

Raport nie badał bezpośrednio stopnia nietrzymania moczu. Analizowano refundację wyrobów medycznych i leków (np. wkładek, pieluchomajtek, leków).

Oznacza to, że:

- dane pokazują, ilu pacjentów potrzebowało wsparcia terapeutycznego,
- nie mówią, jak ciężkie były objawy,
- nie uwzględniają pacjentów, którzy nie korzystali z refundacji.

Raport NFZ nie zawierał danych dotyczących zaburzeń potencji po operacji. Nie analizowano także jakości życia ani długoterminowych wyników onkologicznych. Nie przeanalizowano również stanu zdrowia pacjentów przed operacją.

Kluczowe wskaźniki bezpieczeństwa radykalnej prostatektomii (dane NFZ za lata 2022-2025)

WSKAŹNIK	ORP (otwarta)	LRP (laparoskopowa)	RARP (robotowa)	WNIOSKI
Udział w populacji	10%	28%	62%	Metoda robotowa dominuje w Polsce
Średni czas hospitalizacji	6,9 dnia	5,0 dnia	3,8 dnia	Najkrótsza hospitalizacja - RARP
Przetoczenie krwi	15,3%	5,9%	2,7%	Najniższe ryzyko - RARP
Rehospitalizacja zabiegowa (180 dni)	6,5%	5,0%	3,9%	Najmniejsze ryzyko reoperacji - RARP
Rehospitalizacja ogółem (30 dni)	7,8%	9,0%	7,2%	LRP - najwyższy odsetek
Refundacja świadczeń związanych z NTM (180 dni)	56,0%	60,4%	47,1%	Najniższe ryzyko - RARP
Zgon (30 dni)	0,17%	0,11%	0,07%	Różnice nieistotne statystycznie

Źródło: Raport Narodowego Funduszu Zdrowia „Radykalna prostatektomia - analiza porównawcza metod na podstawie danych NFZ” Warszawa, lipiec 2025.